

druga. To pa je gotovo: če nemški ustavoverni stranki v Avstriji obveljaj vzdržati se, trdna tla pod svojimi nogami si vstvariti, zveste ustavake, energične možé in take, ki vedó, kar hočejo, na čelo postaviti in vso „poravnarijo“ za zmirom vničiti, potem bodeta nemški duh in nemška moč prerila noter do jadranskega morja, ktero prav po naravi mora nemško biti. *) Nemštvo ima tudi na obalah Adrije varovati svoje koristi; da se bode to zgodilo, temu priča so nam dogodbe leta 1870. in 1871.

Dr. Klun tudi v tem članku našteva Slovence ter jih našteje 1 milijon in 356.000, in sicer: Beneških Slovencev 26.000, Ogerskih 50.000, Koroških 100.000, Štajarskih 380.000, Primorskih 370.000, Kranjskih 430.000. Kranjska dežela je po takem po številu svojih prebivalcev in ker ni pomešana z Nemci, prav za prav namestnica Slovencev. Ona je tedaj sredotočje Slovencev; al treznejši Slovenci na Štajarskem skrbijo zato, da se ne raztrga na dvoje „zeleni Štajar“ („grüne Steiermark“) in se temu razdvoju krepko ustavljajo iz finančnih (denarnih) ozirov.

Zeló obžalovati je, ker je Kranjska dežela vedidel revna, da je fanatični katoliški duhovščini (le prav prav malo duhovnov je na Kranjskem, ki niso fanatični narodnjaki in ultramontanci) pripuščeno, nabirati darove za papeža in na tisoče frankov izpuliti stradajočemu ljudstvu z moraličnim pritiskom, zraven tega pa zabavljati vladi, da davkov ljudstvu ne odpusti toliko, kolikor ti prenapetneži zahtevajo. Da bi se omika med ljudstvom širila, stare šole predrugečile, nove naredile in tako blagostan dežele pomnožil, na to „voditelji“ in „ljubljeni“ naroda še ne mislijo ne, le na to gré njih delovanje, da narodno vrtoglavnost zmirom više in više natezujejo na škodo blagostanja in nravnosti“.

Tako med mnogim družim piše dr. Klun o Slovincih.

Drugi pot na sitice denemo to Klunovo „Wacht am Rhein“.

(Kon. prih.)

Časništvo.

Iz Črnovic v Bukovini nam je došel nov časnik, ki je začel ta mesec izhajati v nemškem jeziku pod imenom „Der Patriot“ (Domoljub) in bode po eni pôli hodil na svetlo vsak teden enkrat; cena mu je za pol leta 3 gld., za celo leto 6 gld. — „Patriot“ bode, kakor program njegov pravi, stal v vrsti opozicije proti centralizmu in bode zagovarjal pravice dežel in narodov v ta cilj in konec, da po zadovoljstvu vseh narodov Avstrije močna postane. Bukovina je v marsikterem oziru svetu neznana dežela; „Patriot“ hoče njene razmere in potrebe odkritosrčno razkladati in preganjati krive misli, ki jih svet ima v Bukovini. S takim programom dobí avstrijsko časništvo nov list, kterege vsak protivnik pogubnega centralizma more radostno pozdravljati.

Potopisni listi

slovenskega učitelja svojemu pobratimu.

(Dalje.)

XI. pismo.

Preljubi! Zvest svoji obljubi Ti hočem danes opisati izlet v Križevce dne 26. avgusta. Ob pol 8. uri onega jutra odrinili smo bili po novi, nedavno dodelani ogerski železnici, ktera je véz južne železnice med Zagrebom in Zakany-om na Ogorskem. Po prostra-

*) „Mi od Nemcev v Avstriji ne pričakujemo tega“ — opazuje vredništvo „Ausland-a“.

nih planotah, ki so pa zarad močvirnosti celó malo obdelane, in so le bolj pašniki, prevozili smo postaje Sve svete („Vse Svete“, z lično dvostolpno cerkvijo na levo), Dugoselo, Vrbovec (od kodar pelje cesta v Belovar in v nedavno razpušena Varaždinska graničarska regimenta) in Gradec (z mično cerkvijo na prijaznem homcu). Še eno postajo smo prevozili, in bili smo v Križevcih. Ni se bil še ustavlil hlaçon, in že smo čuli nam na pozdrav ob postajskih poslopjih vršéčo godbo Križevsko, ter ugledali zalo tribarvno narodsko zastavo. V velikih trumah zapustivši postajski dvor, smo se radovedni ozirali okrog in okrog, kje da je mesto; al zastoj! ne sledú ne tirú ni bilo o njem. Tedaj tudi ogerske železnice skrbijo za zaslužek fja-kerjem. V veliki vročini in v še večem cestnem prahu, pa med vednim sviranjem godbe korakali smo blizo pol ure, dokler se nam niso pokazali, zmerni homec prestopivšim, prijazni Križevci. Ljudstvo je radovedno vrelo iz hiš; javna poslopja, in tudi nekatere privatne hiše bile so okinčane z narodnimi zastavami; na kratko: Križevci so preprijazno pozdravili svoje goste. Pred krasno okinčano glavno šolo čakal nas je drugi pozdrav ter primerni ogovor. Zdaj se je učiteljstvo razšlo na razne strani mesta. Kar nas je bilo Slovencev, smo se skup držali, da se ne bi razgubili. In le zopet nam je bila prilika, prepričati se o hrvaški gostoljubnosti. Gredé memo neke trgovske hiše, stopi njen gospodar pred nas ter prijazno reče: „Poštovana gospoda! ali ne bi se hoteli morebiti nekoliko odpočiti od dolge vožnje v hudi vročini, ter poslužiti se moje gostoljubne hiše? Izvolite, gospoda, potrudite se v zgornjo nadstropje; moja supruga vam bo prav voljna in rada na službo!“ Tolika priljudnost nas je v srce ganila. Podali smo se v nakazane sobe, kjer nas je gospá (Cecilia Breyer je njeno spoštovano ime) enako priljudno sprejela. Rekla nam je v pozdrav: „Dobro mi došli, gospodje! Jaz sem mati šesterih otrok; čutim in skušam, kaj se pravi, mladino odgojevati; vem tudi, koliko se učitelji s podukom trudijo, rada toraj, kolikor morem, postrežem potujočim vam gospodom“. In postreženi smo bili izvrstno. Še bi nas bili radi dalje gostili, al čas nas je priganjal k ogledovanju znamenitosti Križevskih, toraj smo se poslednjič hvaležnega srca poslovili od prijazne Breyer-jeve rodbine, ter šli najprej v šolo, kjer se podučuje „viši odiel“, to je, viši oddelek sloveče Križevske šole, obstoječ v ukih višega gospodarstva, gozdarstva itd. Bila je v šesterih sobah te šole tudi razstava učnih pripomočkov; — vse jako znamenito! Tako smo na priliko videli v 1. sobi razne slike in mnogovrstne ponarejene cvetke, ki so pa bile povešane tako, da se je vsaki najmanjši delček lahko natančno razložil. — Posebno zanimive reči so bile videti v 2. sobi. Tu so bili namreč na ogled postavljeni raznovrstni gospodarstveni modeli in za pluge, brane, setevne, žetevne, senokosne mašine; dalje miniatura kazala, kako se, na priliko, prideluje tabak, hmelj, kako se namakajo travniki, prideluje vino; — razpostavljena je bila tù tudi volna mnogih sort; veliki konjski kostnjak itd. — V 3. sobi so stali na ogled razni fizikalni aparati, mnogo načrtov za stavbe in enake reči. 4. soba je kazala zopet bogate zbirke naravoslovstva, našopane živali, tice; rudnine, solnine, kamenje itd. V 5. sobi je bilo videti mnogo ponarejenega sadja, dalje razna orodja in priprave za cepljenje sadja; čuda veliko pèšká, semen, botaniških rastlin, tudi žganih pijač, ki se napravljajo iz sadja, jagod in drugih enacih rastlin. 6. soba nam je stavila na ogled zopet mnogotere fizikalne aparate, izmed kterih sta se zlasti odlikovala telurium in elektromašina. Se ve, da se v veliki naglici vsaka stvar ni mogla do pičice na tanko ogledati; vendar pa